

اقتصاد کوبا

بندهای سوسیالیزم

اقتصاددانان معتقدند اقتصاد کوبا، دیر یا زود به سوی آزادی بیشتر - ولی در یک چارچوب کهنه سوسیالیزم - گام بر خواهد داشت.

بنیادین و مفهومی نیاز دارد، وی در برنامه‌ای، فراخوانی با عنوان «بحث آزاد» را در این زمینه ترتیب داد تا متخصصان بتوانند جهت فوریت بخشیدن به اقتصاد این کشور، راهکارها و نظرات خود را ارائه دهند. وی تأکید کرده نباید هیچ چیز در این باره از نظرها دور بماند. فعلاً جلسات این بحث‌ها در دفتر حزب کمونیست، اتحادیه‌های تجاری و سایر سازمان‌ها، در حال برگزاری است. لازم به ذکر است که در تمام این جلسات، نظرات مخالف، انتقادات و پیشنهادات ثبت می‌شوند.

قرار است در دو ماه آینده، نتایج این دیدارها و جلسات مورد بررسی قرار بگیرند. ناظران می‌گویند این محفل‌ها نسبت به زمان آغاز آن، دوستانه‌تر شده و از تجربه نخست چنین کاری که در اوایل دهه ۱۹۹۰ پس از فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی (حامی این جزیره) صورت گرفت، گسترده‌تر گشته‌اند. به جز وجود فساد و مسؤولان نامرتب و بی‌نظم، مهمترین مشکلات مردم عبارتند از حقوق و دستمزدهای پایین، نبود کارایی، اتلاف منابع و بوروکراسی آزار دهنده. البته جالب است که برخی از نیروهای نظامی به جمع منتقدان سیستم‌های آموزشی و بهداشتی دولت پرداخته‌اند. یکی از این برنامه‌ها که انتقاداتی را نیز به دنبال داشته، اعزام ۲۵ هزار دکتر و متخصص به ونزوئلا برای حمایت از انقلاب بولیواری هوگو چاوز است. البته چاوز سالی ۳ تا ۴ میلیارد دلار و بخشی از آن را به صورت نفت، برای خدمات این متخصصان به کوبا پرداخت می‌کند.

رائول، فیدل و اقتصاددانان

اما باید دید رائول کاسترو چگونه به این مسایل پاسخ می‌دهد و برخوردش با آنها چگونه است؟ بر خلاف فیدل، به نظر می‌رسد وی علاقه‌مند به روندی باشد که کشورهای چین و ویتنام و چین در پیش گرفته‌اند - روندی که در آن، بازارها و سرمایه‌گذاری خصوصی با کنترل‌های سیاسی دولت کمونیست ترکیب شده‌اند. گفتمانی است، حتی پیش از آغاز این بحث‌های عمومی، اقتصاددانان دولت به بررسی و مطالعه برای آزاد کردن بیشتر قوانین خود اشتغالی یا تأسیس

میگوبیل، از اعضای حزب حاکم کمونیست کوبا می‌گوید: ما سیستمی داریم که هر چه در آن انجام می‌شود یا اجباری است و یا ممنوعه. شاید لازم باشد آن را تغییر بدهیم تا از کارایی بیشتری برخوردار شویم. وی با ناراحتی می‌افزاید: «درآمد یک ماه من را خدمتکار هتل در مناطق توریستی کشور در یک روز به دست می‌آورد».

این سخنان تنها یکی از مواردی است که در آن از وضعیت فعلی کشور کوبا انتقاد می‌شود. اما باید گفت دولت این کشور، با سیاست‌های کهنه خود، این نارضایتی‌ها را به وجود آورده است.

با وجود تردید اقتصاددانان مستقل در کوبا، مسؤولان دولتی این کشور اعلام کرده‌اند، اقتصاد کوبا سالی ۱۰ درصد در حال رشد است. البته این رشد شاید بیش از همه مدیون کمک‌های ونزوئلا و تجارت با چین باشد. امروزه دیگر شاهد قطع برق کمتری در کوبا هستیم و اتوبوس‌های بیشتری در سطح شهرها رفت و آمد می‌کنند. اما حقوق‌ها هنوز زیر ارقام سال ۱۹۸۹ قرار دارند، غذا سهمیه‌بندی و یا گران است و معمولاً مردم با کمبود دارو مواجه هستند. گفتمانی است، هفته پیش، وزیر آموزش این کشور تأیید کرد برخی از معلمان به دلیل دستمزد پایین، از شغل خود دست کشیده‌اند.

با تمام این اوصاف به نظر می‌رسد، رائول کاسترو (که در ژوئیه سال ۲۰۰۶ بعد از عمل جراحی روده برادرش، فیدل، قدرت را در کوبا به دست گرفت) از ناامیدی مردم آگاه باشد. با درک این موضوع که اقتصاد کوبا به تغییرات

شرکت‌های تعاونی و خصوصی در صنایع و تجارت‌های کوچک و متوسط پرداخته بودند. آنها حتی برای قانون اجاره زمین و آزاد کردن بازار محصولات کشاورزی، اصلاحاتی را انجام داده بودند.

در حال حاضر دولت رائول، استقبال بیشتری از سرمایه‌گذاری خارجی به عمل می‌آورد و همچنین اعلام کرده حقوق‌ها باید افزایش یابند. اما باید دید با این کارها اوضاع چقدر تغییر می‌کند؟ قرار است اولین خبرها و نتایج در اواخر ماه دسامبر گزارش شوند. ممکن است در قوانین جدید، فضای کار بیشتری به بخش خصوصی داده شده و اصلاحاتی بر روی بازارها و قیمت‌ها صورت پذیرد، هر چند تمام آنها باز هم در چارچوب اقتصادی کاملاً دولتی صورت خواهد پذیرفت.

از سوی دیگر، دولتمردان کوبا قصد دارند به جای کپی برداری از نمونه‌های خارجی پاسخی داخلی برای مشکلات خاص این کشور و واقعیت‌های موجود ارائه کنند. هر چند باید گفت، وقتی هنوز فیدل در پشت پرده حضوری قدرتمند دارد - و حال وی نیز رو به بهبود است - به نظر نمی‌رسد هیچ آزادی‌سازی واقعی در اقتصاد کوبا به وقوع بپیوندد. ■

طالبان در افغانستان

تسلیم نشدنی

علیرغم تلفات سنگین و قتل‌عام فرماندهان طالبان، نیروهای این گروه در حال افزایش‌اند.

نخستین برف‌های پاییزی در حال پوشاندن گذرگاه‌های مرتفع در مرزهای شرقی افغانستان هستند. طی چند هفته آینده، مسیرها و معابری که نیروهای طالبان با کمک آنها می‌توانند از خاک پاکستان وارد افغانستان شوند، بسته خواهد شد و امکان هر گونه درگیری تا فصل بهار کاهش خواهد یافت. برخلاف اعلام طالبان مبنی بر این که بهار امسال، فصل خونینی برای نیروهای ائتلاف خواهد بود، فرمانده نیروهای ناتو در افغانستان می‌گوید که در فصل تابستان هم این نیروها فعال بودند. از ژانویه امسال تاکنون ۶ هزار نفر کشته شده‌اند که این کشتار نسبت به سال گذشته ۵۰ درصد رشد نشان می‌دهد، این رقم شامل ۲۰۰ سرباز ناتو و ۳ هزار جنگجوی طالبان می‌شود.

سال گذشته نیز آمارها حاکی از رشد ۲۰ درصدی اعمال خشونت بار افغانستان بودند. البته ناتو معتقد است این رشد به خاطر حمله نیروهای ائتلاف به مناطق تحت کنترل طالبان بوده است. چندی پیش وقتی وزیرای دفاع کشورهای عضو ناتو در هلند گرد هم آمدند، تقریباً هم عقیده بودند که برای مبارزه با طالبان، به سال‌ها زمان نیاز است.

به نظر می‌رسد طالبان هر روز به جذب نیروهای تازه‌ای می‌پردازد و در مناطق بی‌قانون قبیله‌ای پاکستان هم از پایگاه و امکانات لجستیک خوبی